

УДК 330.101. 542:336(477)

Кригульська Т.Б.¹, Літвак В.К.²

¹ канд. іст. наук, доц. НУ«Запорізька політехніка»

² студ. гр. МТЕ-212 НУ«Запорізька політехніка»

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності є особливим механізмом збирання податків та зборів, який передбачає заміну сплати різних окремих податків і зборів на сплату єдиного податку згідно з встановленими умовами, що описані в першій главі р. XIV Податкового кодексу України. Ця система передбачає проведення спрощеного обліку та звітності для суб'єктів підприємництва. Якщо юридична або фізична особа-підприємець відповідає встановленим вимогам, вона може самостійно обрати спрощену систему оподаткування та зареєструватися як платник єдиного податку.

Система оподаткування передбачає поділ платників на чотири групи. Перша група характеризується тим, що обсяг доходу за рік не повинен перевищувати 1 мільйон гривень. Підприємці цієї групи мають право працювати тільки самостійно, без найманих працівників. Вони можуть здійснювати лише роздрібну торгівлю товарами на ринку та надавати побутові послуги населенню згідно з затвердженням переліком. При цьому вони сплачують єдиний податок у розмірі до 10% від прожиткового мінімуму і не є платниками податку на додану вартість (ПДВ). Друга група: дохід не перевищує 5 млн грн, до 10 осіб у трудових відносинах. Можливість надавати послуги та займатися виробництвом, торгівлею та ресторанним бізнесом. Заборонено надавати посередницькі послуги та працювати з дорогоцінними металами. Сплачується єдиний податок до 20% мінімальної заробітної плати. Третя група: дохід не перевищує 7 млн грн, без обмежень за кількістю працівників. Сплачується єдиний податок від доходу в розмірі 3% і ПДВ або 5% без ПДВ. Четверта група - сільськогосподарські товаровиробники. Фізичні особи можуть займатися вирощуванням та переробкою сільськогосподарської продукції, а юридичні - якщо сільськогосподарська діяльність становить 75% або більше їхньої діяльності. Немає обмежень за обсягом виручки та працівниками для юридичних осіб, фізичні особи можуть працювати без найманих працівників. Сплачують єдиний податок – ставка залежить від виду земельної ділянки, без сплати ПДВ.

Одним із головних недоліків спрощеної системи є низька фіскальна ефективність єдиного податку в Україні. Це призводить до того, що податок на прибуток у Зведеному бюджеті складає значно більший відсоток, ніж єдиний податок. Лівову частину доходів держава отримує від підприємств, які оподатковуються за загальною системою, в той час як все більше представників малого та середнього бізнесу працюють за спрощеною системою. Ана-

ліз зведеного бюджету за останні п'ять років показує, що єдиний податок становив близько 3% усіх надходжень, тоді як податок на прибуток складав близько 10 % .

Негативними аспектами спрощеної системи оподаткування є можливість зловживання та ухилення від сплати податків шляхом зменшення обсягів виторгу підприємств, переходячи на цю систему; використання виключно грошової форми розрахунків з контрагентами; обов'язкова сплата єдиного соціального внеску в мінімальному розмірі незалежно від результатів діяльності для платників 2-ї та 3-ї груп, та у розмірі 0,5 мінімального страхового внеску для платників 1-ї групи. Перевагою є те, що єдиний податок у спрощеній системі оподаткування є місцевим, тому місцеві органи самоврядування можуть самостійно встановлювати його ставки. Це означає, що різні платники у різних містах можуть мати відмінні податкові зобов'язання, що дозволяє враховувати потреби територіальних громад та споживачів суспільних послуг. До переваг можна віднести можливість фізичним особам-підприємцям 1-ї групи, а також 2-4-их груп, чий обсяг доходів за календарний рік не перевищує одного мільйона гривень, уникнути обов'язку використовувати реєстратор розрахункових операцій, за винятком певних категорій товарів, які підлягають гарантійному ремонту або є лікарськими засобами.

Враховуючи особливості та переваги спрощеної системи оподаткування, можна зробити декілька висновків щодо проблем у цій сфері. По-перше, неузгодженість нормативно-правової бази оподаткування призводить до складнощів у застосуванні системи. По-друге, очевидною є недосконалість механізму нарахування та стягнення єдиного податку, оскільки платники сплачують інші податки та збори, такі як ПДВ, ЄСВ тощо. По-третє, обмеження використання спрощених процедур для суб'єктів, що невеликою мірою перевищують межу за масштабами діяльності, також є проблемою. Нарешті, незацікавленість суб'єктів малого підприємництва переходити на спрощену систему оподаткування є також перешкодою для її ефективного впровадження.

Отже, для поліпшення ефективності спрощеної системи оподаткування необхідно враховувати зазначені недоліки та розробляти механізми їх вирішення з метою стабільного розвитку підприємництва.